

var kun i Forbindelse med Taksationerne, jeg nævnede den foretagne Forandring, idet jeg tror, at det vil erkendes, at det i alt Fald er absolut nødvendigt, naar Statens Penge skulle udlaanes i en slig Ejendom, og naar der er et helt Hus med, at man da ikke kan nøjes med, at vedkommende Laansøger selv takserer sit Hus og siger, saa meget finder jeg, at det er værd. Det ærede 1ste Medlem for 6te Kreds (Koch) har allerede henledet Opmærksomheden paa det mangelfulde i Bestemmelserne med Hensyn til Taksationerne og antydede, at Amtskommissionen i ethvert Tilfælde maatte have Ret til at forlange Taksationen, naar den fandt det nødvendigt. Jeg kan ganske slutte mig til det ærede Medlems Udtalelse, og jeg tror, at det er et Punkt, som det eventuelle Udvalg bliver nødt til at tage under Overvejelse.

Der er i Slutningen af Lovforslaget gjort nogle Forandringer med Hensyn til de Betingelser, som skulle fordras, naar Ejeren ønsker i levende Live at bortsælge sin Ejendom. Ligeledes ere Betingelserne, naar en Enke efter en saadan Landarbejder ønsker at indgaa nyt Ægteskab, slappede i Sammenligning med de Betingelser, som være stillede i Regeringens oprindelige Forslag. Jeg kan ikke billige disse Forandringer, men heller ikke det kan bære Lovforslaget synderlige Vanskeligheder.

Derimod ere jo Forandringerne i §§ 9 og 10 absolut de væsentligste. I § 9 er Størrelsen af Statens Tilskud fastsat til $\frac{9}{10}$ af Ejendommens Laaneværdi. Jeg maa maaske udtrykkelig gøre opmærksom paa, at det er Ejendommens *Laaneværdi* og ikke den faste Ejendoms Værdi, ved Kreditforeningen er det kun Huset, men her har man medtaget saavel Besætning som Inventarium. Og jeg maa maaske lige over for det ærede 5te Medlem for 6te Kreds (Johansen) erindre om, at naar han talte om, at de skulde begynde paa bar Bund, er det dog et Punkt, man bør tage med i Betragtning, at der ikke alene laanes til Hus og Jord, men ogsaa til Besætning og Inventarium, saaledes at man ikke kan sige, at Manden begynder paa bar Bund. Her er altsaa foretaget den væsentlige Forandring, at Staten skal laane $\frac{9}{10}$ i Stedet for som foreslaaet af Regeringen $\frac{8}{10}$, og at Renten er sat til 3 pCt., og Laanet er rentefrit for $\frac{1}{10}$ af Statslaanet, indtil den første Del er afbetalt. Det er disse to Forandringer, som jeg allerede i Fjor udtalte mig imod, og jeg skal tillade mig at gentage og i Aar atter pointere, at jeg er imod en slig Rente-

frihed for en Del af Laanet, fordi det forekommer mig, at det er et lidet heldigt Princip, at Staten selv optager et Laan, som jo er foreslaaet her i Forslaget, uden selv at skulle have Rente af en Del af sit Udlaan. Ogi Virkeligheden forekommer det mig, at den Form at give en Del af Laanet rentefrit for en Aarrække nærmest maa siges at være en Klods om Benet for vedkommende. Naar han bliver gammel og afældig, skal han saa til at svare Rente for den Del af Laanet, thi det Tidspunkt indtræffer jo dog en Gang, da der skal svares Rente af denne Tiendedel. — Og med Hensyn til at laane af Statens Penge i private Ejendomme indtil $\frac{9}{10}$ af deres Værdi, forekommer det mig, at man her gaar ud over, hvad man med Rette bør gøre med Statens Penge. $\frac{9}{10}$ er i Virkeligheden allerede meget højt, selv naar man tager i Betragtning, som Ordføreren (Koch) fremhævede, at det ikke er $\frac{8}{10}$ af Ejendommens Værdi med Jord og Bygninger, men af Ejendommens samlede Værdi. Jeg kan derfor ikke andet end vedblivende beklage, at Folketinget i Fjor foreslog disse to Forandringer, at sætte Udlaanet til $\frac{9}{10}$ og Rentefridet for en Del af Beløbet. Skulde jeg imidlertid tænke mig, at man kunde forsøge at komme ud over de Vanskeligheder, som aabenbart ere til Stede paa dette Punkt, saa vilde jeg under Hensyn til, at jeg erkender, at man her staar lige over for en Samfundsopgave af virkelig stor Betydning, og fordi jeg erkender, at det kan være rigtigt, at Staten i saa Tilfælde træder hjælpende og støttende til, og under Forudsætning af, at Loven kommer ud som et Forsøg, der skal gøres for at ordne disse Forhold — et Forsøg, som først efter de indhøstede Erfaringer skal slaas fast —, kunne tænke mig, at det var forsvarligt, hvad jeg i øvrigt allerede har gjort mig til Talsmand for under Kommissionens Arbejder, at der paa de aarlige Finanslove bevilges et vist Beløb til særlig flittige og dygtige Arbejdere til Hjælp til Etablering af slige Hjem. Man vilde — og det skulde være en Betingelse — derved kunne undgaa den uheldige rentefri Del af Laanet, der, som jeg allerede har antydnet, i Virkeligheden er en mindre heldig Gave til vedkommende Landarbejdere, og man skulde kunne undgaa, at Staten fik sine Penge saa højt op, at man virkelig tit og ofte kunde sige, at det vilde være op over Ejendommens virkelige Værdi og ingenlunde kunne udelukke mislige Transaktioner med de Beløb, Laantagerne havde faaet. Jeg vilde kunne tænke mig en saa-